

INNOVATIVE DEVELOPMENT
OF HIGHER EDUCATION
GLOBAL AND NATIONAL
DIMENSION OF CHANGES

ИННОВАЦИОННОЕ РАЗВИТИЕ
ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ:
ГЛОБАЛЬНОЕ И НАЦИОНАЛЬНОЕ
ИЗМЕРЕНИЯ ПЕРЕМЕН

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК
ВИЩОЇ ОСВІТИ:
ГЛОБАЛЬНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ
ВИМІРИ ЗМІН

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Сумська обласна державна адміністрація
Інститут педагогіки НАПН України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ: ГЛОБАЛЬНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМПРИ ЗМІН

Матеріали ІІ Міжнародної
науково-практичної конференції

26–27 березня 2015 року

Том 1

Суми
Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка
2015

УДК 378:005.591.6(082)

ББК 74.584я43

I 66

*Рекомендовано до друку вченому радою Сумського державного
педагогічного університету імені А. С. Макаренка
(протокол № 7 від 23.02.2015 р.)*

Редакційна колегія:

- А. А. С布鲁ева – доктор педагогічних наук, професор;
С. Б. Кузікова – доктор психологічних наук, професор;
О. І. Огісико – доктор педагогічних наук, професор;
О. Ю. Щербина-Яковлєва – доктор філософських наук, професор
О. Г. Козлова – кандидат педагогічних наук, професор;
М. О. Лазарев – кандидат педагогічних наук, професор;
О. В. Зосименко – кандидат педагогічних наук, доцент;
Ю. А. Каргава – кандидат педагогічних наук, доцент;
С. М. Кондратюк – кандидат педагогічних наук, доцент;
О. В. Листопад - кандидат педагогічних наук, доцент;
Т. Б. Тарасова – кандидат психологічних наук, доцент;
І. А. Чистякова – кандидат педагогічних наук, доцент;

Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (26–27 березня 2015 року, м. Суми). – Том 1. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – 392 с.

ISBN 978-966-698-190-8 (повне зібрання)

ISBN 978-966-698-191-5 (том 1)

Збірник містить матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін».

У частині першій матеріалів конференції розглядаються філософські та методологічні засади інноваційного розвитку вищої освіти; стратегії інноваційного розвитку вищої освіти в Україні та в світі; проблеми організаційно-педагогічного забезпечення інноваційного розвитку вищої педагогічної освіти в Україні та у світі; проблеми управління інноваційним розвитком вищої освіти в глобальному та національному контекстах; психологічні основи інноваційного розвитку вищої освіти.

УДК 378:005.591.6(082)

ББК 74.584я43

Білокопитов В. І. Моніторинг як важлива складова процесу забезпечення якості вищої освіти.....	80
Білоцерковець М. А. Діагностично-критеріальний інструментарій евристичного експерименту.....	82
Бойчевська І. Б. Розвиток комунікативної компетенції у процесі вивчення іноземної мови в Німеччині.....	85
Вахріна О. В. Виховний ідеал цінностей у польському суспільстві.....	87
Горських Ю. В. Структура та зміст хореографічно-педагогічної освіти в Російській Федерації.....	91
Гребеник Ю. С. Порівняльна характеристика формування комунікативної культури студентів у медичних коледжах Великої Британії та США.....	93
Грицай Н. Б. Напрями вдосконалення методичної підготовки майбутніх учителів біології.....	96
Демченко Н. М. Сучасні стратегії реформування вищої освіти України.....	99
Дернова М. Г. Розвиток вищої професійної освіти у європейському просторі.....	102
Денічєва О. І. Особливості реформування змісту середньої гуманітарної освіти Австрії.....	105
Дудик Н. Т. Інноваційний процес у сфері освіти як нагальна вимога сучасності.....	107
Зозуля Л. М. Інноваційні технології як метод удосконалення навчального процесу.....	110
Казанжі І. В. Фундаментальні підходи до підготовки майбутніх учителів початкової школи.....	112
Кобилянська І. М., Кириченко В. І., Кобилянський О. В. Формування ризик-орієнтованого мислення майбутніх спеціалістів скономічних спеціальностей.....	115
Коваленко Б. О. The impact of higher education to economic situation.....	118
Коваленко О. В. Обираємо глобальну англійську.....	122
Ковальова А. С. Становлення професійної підготовки соціальних працівників у Швейцарії.....	124
Корніenko Л. М. Модульно-розвивальне навчання в контексті гуманізації вищої школи.....	126
Кришко А. Ю. Студентоцентризм педагогічної манери Олександра Потебні в контексті розвитку вищої освіти в Україні.....	128
Машовець М. А. Підготовка сучасного педагога дітей дошкільного віку в умовах мінливого соціуму.....	130
Мельник Н. І. Офіційні вимоги до професійної компетентності дошкільних педагогів у країнах західної Європи.....	133
Наход С. А. Щодо питання визначення сутності та критерія сформованості рефлексивного компоненту прогностичних умінь практичних психологів.....	136
Огієнко О. І. Інноваційна практика освіти дорослих у європейських країнах.....	139
Осьмук Н. Г. Організаційно-інституціональні засади забезпечення якості вищої освіти в сучасній Україні.....	142
Павлюк В. І. Інновації в навчальному процесі університету Корнуелл, Велика Британія: сучасний стан.....	144
Підгаєцька А. В. Види та функції студентських самоврядних організацій вищих навчальних закладів Канади.....	146
Піонтковська Т. О. Innovation and creative action in EFL teachers' professional development.....	149

ОФІЦІЙНІ ВИМОГИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДОШКІЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ У КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

Сучасна педагогічна освіта України перебуває на етапі динамічних структурних і концептуальних змін, що пов'язано з активною євроінтеграцією суспільно-політичного, економічного та культурного життя держави. Свідченням цих процесів є не лише положення основних державних документів, які впливають на розвиток вищої освіти, але й активізація та актуалізація здійснення порівняльних педагогічних досліджень. Зазначимо, що в Національній доктрині розвитку освіти в Україні наголошується на тому, що освіта має стати стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету й конкурентоспроможності держави на міжнародній арені [3]. Це означає, що інтеграція вітчизняної педагогічної освіти в європейський освітній простір повинна передбачати підвищення рівня підготовки майбутніх педагогів, а також орієнтацію на європейські стандарти підготовки фахівців. У контексті цього компаративні дослідження є необхідним елементом у пошуку механізмів трансформації вітчизняних стандартів педагогічної освіти до європейських. Підкреслимо, що якщо йдеться про європейські стандарти, то важливим є врахування та вивчення Європейської кваліфікаційної рамки (далі ЕКР), у якій презентовано вимоги до професійної підготовки не лише педагогів, а й фахівців інших галузей. Варто також пам'ятати й про те, що вітчизняна професійна підготовка педагогів лише в перспективі має отримати розроблені стандарти, які будуть відповідати ЕКР. Взагалі питанням професійних стандартів у професійній підготовці педагогів досліджувалося багатьма вітчизняними (В. Андрющенко, І. Зязюн, В. Кремень, Л. Пуховська) та зарубіжними дослідниками (Дж. Беннет, Н. Лукаш, А. Грін). Питання стандартів і вимог до професійної підготовки вихователів було проаналізовано А. Богуш, А. Беленькою, І. Зязюном, В. Кузем, І. Рогальською-Яблонською та ін. Питання професійних стандартів майбутніх фахівців дошкільної освіти за кордоном проаналізовано контекстно й не було предметом окремого дисертаційного дослідження. Про вимоги до професійної підготовки дошкільних педагогів у Європі частково згадано в компаративних дослідженнях Н. Карпенко (професійна підготовка вихователів у Швеції [2]), О. Сулими (компетентнісний підхід у професійній підготовці вихователів у Німеччині [5]) тощо. Наш науковий інтерес зосереджений на вивченні вимог до професійної підготовки дошкільних педагогів у країнах Західної Європи (Німеччини, Франції, Великобританії), оскільки цей аспект потребує окремого аналізу й вивчення, адже сприятиме вивченню механізмів адаптації сучасної професійної підготовки вихователів в Україні до ЕКР, яка є орієнтиром для одних із розвинених країн світу.

Зазначене актуалізує проблему дослідження особливостей офіційних вимог до професійної компетентності дошкільних педагогів у країнах Західної Європи.

У тексті Закону України «Про вищу освіту» знаходимо положення про те, що «якість вищої освіти – це сукупність якостей особистості з вищою освітою, що відображає її професійну компетентність...» [1]. У вітчизняних наукових дискусіях так само як і в зарубіжних існує чимало підходів до визначення сутнісного значення поняття «компетентність». Оскільки предметом нашого дослідження є вимоги до професійної компетентності ми обмежимося визначенням зазначеного поняття, яке запропоноване Ф. Шаріповим: «компетентність це – те, чого досяг конкретний спеціаліст, вона характеризує міру освоєння компетенції та визначається можливістю вирішувати поставлені «місцем» задачі» [6, с. 73]. Хоча в потрактуванні й розумінні даного поняття абсолютно погоджуємося з тезою одного з вітчизняних дослідників М. Леонтьяном про те, що багато варіативність тлумачення пов’язана з «...неточністю перекладів іноземних видань, які займаються питаннями компетенції та компетентності, через відсутність єдності думок із приводу понятійного апарату в працях науковців інших країнах до тлумачення цих термінів, виникають розбіжності у визначенні цих термінів вітчизняними дослідниками» [3, с. 75].

Аналізуючи вимоги до професійної компетентності дошкільних педагогів у країнах Західної Європи, не можна не брати до уваги фундаментальне дослідження здійснене групою європейських учених, яке відбувалося під егідою Генерального директорату Європейської комісії з питань освіти і культури. Проведене дослідження презентує комплексне вивчення особливостей професійної підготовки дошкільних педагогів у країнах Європи, зокрема освітньої політики, професійної компетентності та механізмів трансформації професійної педагогічної освіти окремих країн до загальноєвропейських вимог підготовки фахівців дошкільної галузі [7, с. 49].

Аналіз Звіту Генерального директорату Європейської комісії з питань освіти і культури особливостей професійної підготовки дошкільних педагогів у країнах Європи дав можливість встановити, що офіційні вимоги до професійної компетентності дошкільних педагогів у країнах Західної Європи характеризуються гнучкістю та варіативністю, оскільки існує пряма залежність від того, що в таких країнах Європи як Іспанії, Франції, Великобританії встановлюють вимоги як до професії дошкільного педагога, так і до його підготовки. Особливість вимог до професійної підготовки педагога полягає в тому, що вони формуються з професійних стандартів. Водночас у Німеччині, Данії та окремих частинах Великобританії (Північної Ірландії) визначають стандарти професійної підготовки, професійні стандарти як такі не є визначеними, орієнтиром є ЄСР. У Хорватії та Словенії професійні стандарти та вимоги до підготовки взагалі не сформульовані [7, с. 28].

Системний аналіз показав, з існуванням офіційних (формальних) вимоги до компетентності дошкільних педагогів на національному рівні має перевагу, і полягає в тому, що створюються умови для наступності між вищим навчальним закладом і безпосередньо роботодавцями або між професійної підготовкою та національними навчальними планами професійної підготовки дошкільних педагогів (ЕСЕС). Ці вимоги передбачають: відповідність соціальному замовленню; відповідність професії ринку праці «затребуваність професії»; сформованість внутрішньої мотивації та прагнення до професійного зростання; сформована здатність до впровадження інновацій пошуку нових підходів і «розвиток професії» (додаткові спеціальності); висновки досліджень вказують також на важливість сформованого в майбутнього дошкільного педагога створення взаємних відносин із батьками в контексті диференціального підходу (оскільки опитування педагогів показало, що, незважаючи на існуючі в країнах Західної Європи офіційні вимоги до професійної компетентності, професійна підготовка все ж більше зорієнтована на формуванні знань, умінь і навичок у роботі з дітьми, а не з батьками); і останнє – готовність здійснювати особистісно-орієнтоване навчання [7, с. 29].

Отже, вимоги до професійної компетентності до педагогів дошкільної сфери в країнах Західної Європи мають місце, формуються в межах кожної країни, але по-різному, тобто залежно від того, чи є професійні стандарти визначені на державному рівні, чи їх немає. Зазначимо, що даний перелік офіційних вимог до професійної підготовки дошкільних педагогів в країнах Західної Європи не є вичерпним і в даній праці аналізується в загальних рисах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про вищу освіту» від 25.12.2002: Зі змінами внесеними згідно із законом № 380-IV (380-15).
2. Карпенко Н. М. Професійно-педагогічна підготовка фахівців дошкільної освіти в університетах Швеції : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Н. М. Карпенко. – Київ, 2010. – 20 с.
3. Леонтjan M. A. Поняття «компетенція» і «компетентність» у теорії освіти / M. A. Леонтjan // Наукові праці. Педагогіка. – 2010. – Випуск 176. – Том 188. – С. 73–75.
4. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта України. – 2002. – 23 квітня.
5. Сулима О. В. Компетентнісний підхід у сучасній дошкільній освіті: досвід Федеративної Республіки Німеччини / О. В. Сулима // Вісник Черкаського університету. – 2012. – № 1 (214). – С. 120–124.
6. Шарипов Ф. В. Професиональная компетентность преподавателя вуза / Ф. В. Шарипов // Высшее образование сегодня. – 2010. – № 1. – С. 73–79.
7. Competence Requirements in Early Childhood Education and Care : Final Report. – Public open tender EAC 14/2009 issued by the European Commission, Directorate-General for Education and Culture [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED534599.pdf>.